

бізнесу як основного джерела нелегального накопичення та вивезення капіталу та ін.

У той же час з метою покращення інвестиційного клімату, а отже — активізації інвестиційного процесу необхідно реалізувати ряд дієвих заходів, пріоритетними напрямками яких мають бути:

- стимулювання залучення приватних інвестицій, удосконалення законодавства, що регулює інвестиційну діяльність, зняття перешкод в інвестуванні;

- забезпечення прозорості процесу державної фінансової підтримки інвестиційних проектів, спрямованих на розв'язання пріоритетних завдань соціально-економічної політики держави, а також запровадження механізму оцінки результатів державного інвестування;

- запровадження державного моніторингу інвестиційної діяльності та визначення функцій і встановлення відповідальності державних органів і установ, уповноважених реалізувати державну політику у цій сфері;

- створення умов для ефективного функціонування інноваційних фінансово-кредитних установ та інвестиційних підприємств;

- становлення і забезпечення розвитку індустрії прямого інвестування та венчурного капіталу;

- створення умов для залучення інвестицій на міжнародних ринках капіталу;

- забезпечення підвищення ефективності та посилення прозорості функціонування механізмів державно-приватного партнерства та ін.

УДК 336.71:330

О. І. Антонюк,

к.е.н., доцент кафедри фінансів,
Хмельницький кооперативний
торговельно-економічний інститут

ОСОБЛИВОСТІ РИЗИКІВ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Діяльність банків на ринку фінансових послуг є високо ризиковою і може супроводжуватися негативними проявами, несвоєчасне усунення яких призводить до суттєвих проблем. Динамічні процеси розвитку і трансформації сучасного ринкового середо-

вища призводять до істотного посилення конкурентної боротьби на внутрішніх і зовнішніх ринках, що, в свою чергу, зумовлює виникнення нових і модифікації існуючих факторів, які впливають на організацію та ефективність здійснення банківської діяльності. Це закономірно супроводжується актуалізацією проблеми підвищення ефективності управління ризиками банківської діяльності.

У процесі діяльності кожна банківська установа незалежно від своєї спеціалізації стикається із різноманітними ризиками, що можуть як позитивно, так і негативно впливати на результати її роботи. Більшість фахівців розглядають ризик як об'єктивно-суб'єктивну категорію діяльності, що пов'язана з подоланням невизначеності та конфліктності в ситуації неминучого вибору, відображає міру сподіваного результату і в економічному контексті не тільки негативним, а й позитивним явищем [5].

Ризики банківської діяльності (banking risks) — ймовірність того, що події, очікувані або неочікувані, можуть мати негативний вплив на капітал та/або надходження банку. Вони впливають із специфіки банківської діяльності, що здійснюється в умовах ринкових відносин, і означають імовірність одержання доходів, менших від очікуваних, зниження вартості активів. Підвищені банківські ризики призводять до значних фінансових утрат і, як наслідок, до банкрутства банків [3].

З точки зору банку ризик — це потенційна можливість недоотримання доходів або зменшення ринкової вартості капіталу банку внаслідок несприятливого впливу зовнішніх або внутрішніх факторів. Такі збитки можуть бути прямими (втрата доходів або капіталу) чи непрямими (накладення обмежень на здатність банку досягати своїх бізнес-цілей).

Основними причинами виникнення ризиків у сучасній банківській діяльності є:

- ✓ невизначеність цілей банку чи їхньої пріоритетності, суперечливість окремих стратегічних завдань;
- ✓ моменти випадковості у діяльності банку або відсутність аналізу закономірностей розвитку явищ;
- ✓ обмеженість у часі для об'єктивної оцінки ситуації, в якій перебуває той чи той банк;
- ✓ наявність неповної інформації щодо тенденцій розвитку діяльності банку чи можливих змін фінансового стану його клієнтів.

З метою здійснення банківського нагляду Національним банком України виділено дев'ять категорій ризику, а саме:

- кредитний ризик,
- ризик ліквідності,
- ризик зміни процентної ставки,
- ринковий ризик,
- валютний ризик,
- операційно-технологічний ризик,
- ризик репутації,
- юридичний ризик
- стратегічний ризик [2].

Ці види ризиків не є взаємовиключними. Будь-який банківський продукт або послуга може наражати банк на кілька ризиків.

Банківський економічний ризик пов'язаний із ймовірністю отримання прибутку чи зазнавання втрат від реалізації певного господарського проекту чи здійснення певної дії. Кількісна величина ризику може виражатися в абсолютних і відносних показниках. В абсолютному вираженні ризик являє собою величину можливих втрат від здійснення певної операції. Відносний показник ризику обчислюють шляхом віднесення абсолютної величини ризику до якогось певного показника, що характеризує господарську діяльність [1, с. 15]. Оскільки повністю позбутися ризиків неможливо, передбанківською установою постає завдання управління ними. Балансування між прибутком та ризиком, пошук їх оптимального співвідношення розглядається як одне з найважливіших і найскладніших завдань, які стоять перед керівництвом банку.

В умовах глобалізації та інтеграції економіки, за наявності конкуренції і виникненні часом непередбачених ситуацій банківська діяльність неможлива без ризику. В сучасних умовах господарювання загострення конкуренції, фінансова лібералізація і диверсифікованість ринків ставлять перед банківськими установами нові проблеми і сприяють появі нових ризиків. Банківська діяльність виявляється успішною, коли прийняті ризики контрольовані і знаходяться в межах фінансових можливостей банку. Досягнення даних умов лежить в основі фінансово-кредитної політики банку щодо прийняття ризиків і управління ними. Завдання керівництва банку полягає в тому, щоб в рамках здійснюваних операцій мінімізувати ризик, проводити операції в таких стратегічних банківських зонах, з такими банківськими продуктами і такими методами, які дають змогу отримувати певні гарантії від комерційних прорахунків [4, с. 5].

Список літератури:

1. *Коршикова Т.* Контроль та управління ризиками в кредитній діяльності банків // Вісник Національного банку України. — 2003. — № 1. — С. 24—25.
2. Методичні вказівки з інспектування банків «Система оцінки ризиків» // Постанова Правління Національного банку України від 15.03.2004 р. № 104.
3. Организация системы управления рисками в банке // Бухгалтерия и банки. — 2001. — № 3. — С. 17— 25.
4. *Пернарієвський О.* Аналіз, оцінка та способи зниження банківських ризиків // Вісник Національного банку України. — 2004. — № 4. — С. 44—48.
5. *Хмеленко О. В.* Кредитування та контроль: навч. посібн. / О. В. Хмеленко, В. Я. Вовк. — Х. : Вид-во Інжек, 2004. — 240 с.

УДК 368.03:657.631.6

А. А. Баранов,

к.е.н., доцент кафедри страхування,
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»

ОСОБЛИВОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ

Інвестиційна діяльність — це придбання і продаж довгострокових активів, а також інших інвестицій, які не є еквівалентами грошових коштів [2, с. 741]. Таке визначення наводиться у Міжнародних стандартах фінансової звітності. Воно є однаковим для всіх суб'єктів господарювання. Проте зміст інвестиційної діяльності страхових компаній має певні особливості. Інвестиційна діяльність страховика — інвестування і розміщення тимчасово вільних коштів, що є його власністю або якими він володіє або розпоряджається. Доходи від цієї діяльності є вторинними (похідними) від первинних доходів (страхових премій, отриманих за укладеними договорами страхування), але за обсягом можуть істотно перевищувати первинні доходи (така закономірність в основному характерна для іноземних страховиків). Збираючи страхові премії, страховик накопичує обсяг первинних доходів і має право розпоряджатися ними протягом певного часу. Інвестування тимчасово вільних коштів страхових резервів ґрунтується на